

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 8.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1911.

Leto VI.

Dr. Fr. Dolšak.

Zdravstveni pogovori.

II.

V eni zadnjih števil »Naše Moči« smo govorili o zdravilih; danes hočemo izpregovoriti nekaj o zdravnikih. Njih zgodovina je tako stara kakor človeški rod; s prvim bolnikom vred je nastal tudi prvi zdravnik. Pretekla pa so tisočletja, prej ko se je zdravništvo povzpelo do sedanje stopinje. Zdravniške šole so bile do 19. stoletja zelo slabe in od zdravnikov se ni zahtevala primerna izobrazba. Ranocelniki so se v prejšnjih stoletjih prištevali med obrtnike; izvrševali so poleg ranocelnštva tudi brivsko obrt. Stari Ljubljanci še pomnijo tiste čase. V srednjem veku in tudi še pozneje so hodili ranocelniki od mesta do mesta, od sejma do sejma in večinoma kar na javnih prostorih izvrševali operacije na bolnikih, jemali so kamenje iz mehurja, rezali kile, mrele na očesih in ruvali zobe. Uspehi so bili slabi, ker se je skoraj vedno rana prisadila in je nastalo zastrupljenje krvi. Višje šole so obiskovali le oni zdravniki, ki so se pečali z notranjimi boleznimi; le njim je pristojal doktorski naslov. Ker so se imeli za zelo učene, so navadne ranocelnike gledali po strani. Šele v novejšem času so predpisane emotne študije za vse zdravnike in mora biti vsaki, ki hoče izvrševati zdravniško prakso, doktor vsega zdravilstva. Cela gimnazija, vseučilišče, strogi izpiti, službovanje v bolnišnici — vse to se zahteva od človeka, prej ko mu država zaupa zdravje in življenje svojih državljanov. Kdor se pa po dovršenih medicinskih študijah s kako posebno stroko globlje in dalje peča, ga imenujejo specialista ali strokovnega zdravnika za to ali ono bolezen.

Obe vrsti zdravnikov, navadni praktični ali hišni zdravnik, kakor tudi specialist, sta brez dvoma potrebni. Hišni zdravnik, zlasti ako ima več let opraviti v družini, pozna naravo, bolezen nagnjenja, razna te-

lesna svojstva, duševne lastnosti in posebnosti družinskih članov in je v raznih okoliščinah koristni svetovalec in pomočnik. Prvega ga kličejo k bolniški postelji in od prve preiskave ter pomoči je včasih vse odvisno. V težkih in dvomljivih slučajih mu bo pa prišel na pomoč specialist s svojim strokovnim znanjem in tehnično spretnostjo. Dotlej bi stvar bila torej popolnoma v redu. Kakor pa je marsikatera moderna pridobitev zašla v pretiravanje, tako čitam tudi večkrat pritožbe v medicinskih časopisih, da se zlasti v velikih mestih medicina preko umerjenih smotrov le preveč specializira. Specialistov je vedno več, hišnih zdravnikov vedno manj. Težko je dobiti kak kosček na človeškem telesu, ki ne bi imel svojega strokovnjaka, tako da je neki odlični zastopnik zdravniške vede nekoč dejal: »Če pojde tako naprej, bo imel vsak del telesa svojega zdravnika, celotni človek pa nobenega.« Ker je dostikrat več organov istočasno bolnih, bi moralo biti pri bolniku vedno tudi več zdravnikov - strokovnjakov. Kdor je bogat, si končno to lahko privošč; če bi bil jaz bolan, bi si ne želel cele množice zdravnikov okoli sebe, izvemši seveda kake operacije. Pa tudi v tem slučaju gre vse le po eni glavi in vsi drugi so le pomočniki.

Kako stališče pa naj zavzema delavstvo napram temu vprašanju. Odgovor je označen v gorenjih vrsticah; ker sta obe skupini zdravnikov v bistvu potrebni in so graje vredni le nesmiselni izrastki najnovejšega časa, ki so jih zakrivali velikomestni židovski zdravniki, morali bi biti delavstvu, zavarovanem pri bolniških blagajnah, tudi obe skupini na razpolago, če potreba to zahteva. V vseh težjih, nejasnih, zdravniških pomoči trdovratno kljubujočih slučajih, bi bilo tudi delavcu potrebno, vprašati strokovnega zdravnika za svet, seveda ne na svoje stroške. Pri tem pa ne mislim, da bi moral vsakdo iti v bolnico, kjer so tudi specialisti zaposleni; kajti bolnišnice je v Avstriji veliko premalo, in so prenapolnjene, tako da se dobi v njih prostor za najskraj-

nejše slučaje, katerih drugod ni mogoče zdraviti.

Težišče in glavna opora bolnemu ljudstvu pa ostani prejkoslej dober in izkušen praktični zdravnik, ki je po svoji službi okrožni, blagajnični, tvornični ali kake druge vrste zdravnik. Toda treba je nekaj pojasniti. Kolikrat se čujejo pritožbe od strani delavstva, pritožbe polne nezadovoljnosti napram svojim zdravnikom. Nezadovoljen pa je tudi marsikateri zdravnik s svojo službo. Radi tega ni odveč, če se vprašamo, je-li razmerje med bolniki - delavci in zdravniki v redu. Nezaupnost in nezadovoljnost nasproti zdravnikom je deloma neupravičena, ker marsikdo le preveč zahteva od svojega zdravnika; včasih se mero-dajna celo osebnost nasprotstva, ki netijo opravljanje in obrekovanje; nekateri ljudje pa sploh niso srečni, če ne zabavljajo.

Deloma pa so pritožbe upravičene, in sicer od obeh strani. Pri nas se to še ne kaže posebno, drugod pa so nastali vsled tega že veliki socialni boji med zdravniki in blagajnami s štrajkom in bojkotom, a en tak boj smo imeli pred leti tudi pri ljubljanski okrajni bolniški blagajni.

Blagajniški zdravniki so redoma z delom preobloženi; ob ordinacijskih urah se zgleda včasih tolika množica bolnikov, da se s posameznikom ni mogoče toliko časa baviti, kolikor bi imeli bolniki radi in kolikor bi v svrhu natančne preiskave bilo potrebno. Mnogo se zamudi s pisanjem, zlasti ob plačilnih dneh. Obiski na dan se tudi precej naberejo, tako da konča zdravnik dnevne posle šele pozno zvečer in še lahko kaj pozabi. Kjer je mnogo delavk, je tudi ponoči mnogo trudapolnega posla s porodi. Velikemu trudu in odgovornosti pa daleko ne odgovarja plačilo in marsikateremu zdravniku pride od vizite le nekaj novčičev. Organizacija bolniških blagajn v Lipskem je vpeljala prosto izbiro zdravnikov za vse svoje člane. Bolnik si sme izbrati zdravnika po svoji volji in blagajna izplača zdravniku od slučaja dogovorjeni znesek, ki je pa nižan pod normalni zdravniški tarif. S to mo-

Carska zločinstva.

(Dalje.)

»Prišel si mi srečo voščiti,« govori tiho Agripina. »Hvala ti, ti zvesti ljudje bodejo skrbeli za me. Ti pa hiti k cesarju, gotovo bo za me v skrbeh, povej mu, da njegova mati —.«

»Pač je v skrbeh cesar za te,« se odreže Bur zasmehljivo; »vendar se ne boji, ker bi znala umreti, marveč se boji ker živiš. Dokler ti živiš, on ni cesar; zato umri, Agripina, umri, ker si hotela biti več, nego Neron sam in zvedi, kako strahuje cesar izdajstvo ne glede na osebo!«

»Nesrečnik!« zakliče Aleksandros in zagradi roko srditega moža, »kaj hočeš uničiti?«

»Kar mi je cesar veleval,« odvrne Bur in potegne kratek meč iz nožnice. »Nazaj ako nočeš sam deliti njene usode?«

Agripina napne vse moči in se zravna pokonci; nekdanji ponos, nekdanja veličast, nekdanja lepota ji odseva na obličju.

»Kaj se čudiš, starček?« govori gospa k Aleksandrosu. »Ali mi nisi sam prorokoval sedanje ure? Vidiš, tako osvečuje moj sin, kar sem se jaz pregrešila nad Selo! V zvezdah je bilo zapisano in jaz sem se jim uda-

la, izvolila sem si smrtno srečko iz sinove roke, le da bi videla sina na rimskem cesarskem prestolu! Neron je cesar, zato bo umrla Agripina!« Nato pokaže na svoje prsi in prične zopet: »Le porini Bur in zadeni prsi, ker dojile so pošast!«

Glasno zakriče gledalci pri strašnem prizoru, nezavestna se zgrudi Arčija očetu v naročje, kajti visoko švigne visok curek in na tla se zvrne do smrti zadeta gospa — njeno umirajoče oko sreča ljubeznjivo oko častitljivega Aleksandrosa ter bere v njem pomilovanje, odpuščanje; za tem se zapre za vedno — Neronu se nič več ni treba bati matere.

Aleksandros oklene v svoje naročje trepetajočo hčer.

»Pojdi z menoj,« ji reče tiho; »kaj velja še čednost in nedolžnost materinemu morilcu? Od kar so te videli tukaj njegovi vohuni, si v velikem Rimu bolj varna, nego na tem s krvjo namočenem otoku. Skril te bom, kjer te nihče ne bo iskal, tje se bo otel tudi Avel s pomočjo vsegamogočnega Boga, kakor hitro mu bode prijateljeva roka odprla vrata iz ječe. Kadar vaju bodem združil z nerazvežljivo vezjo v zakonu, bežala bodeta v bolj divje, a boljše kraje, kjer pregreha še ni v navadi, kjer zločinstvo še

ne pomenja časti. Jaz pa bom ostal, dokler bo dokončan moj tek, kajti slaba in plaha je meni izročena čreda ter potrebuje dobrega zvestega pastirja, ki zna ž njo živeti, ž njo moliti in ž njo umreti,« pristavi ves vnet.

Toda hitita, kajti zadnji čas je! Zunaj pred ječo bo dobil tvoj prijatelj plašč, kate-rega sem tebi namenil; pa ti vzemi mojega. Srečno hodi! Dozdeva se mi, da se ločiva za veke!«

Molče objame Avel mladeniča; tudi Plavt gre k njemu in se mu iskreno zahvaljuje. A precej hite iz mračne ječe. Zagrne-ni so v goste plašče ter stopijo vun na mili zrak.

Kakor oslepljeni osupnejo in stopijo nazaj: svitlo rdeče je ponočno nebo; neko daljnje šumenje prihaja k njihovim ušesom.

Ave naglo prebere pismo svojega prijatelja Aleksandra, »Moj mili učenik mi je naznanil zavetje, kamor naj se zatečem,« spregovori prebravši list. »Tje vzamem seboj tudi tebe, dragi moj Plavt. Kaj ne, da se mi ne bo treba nikoli kesati, ako te dovedem na noni kraj, kjer bodeš popustil zmoto in sam kmalu klečal z nami, ter molil in častil Krista in njegovo deviško mater.«

(Dalje prih.)

dermo prenapredbo so zadovoljni bolni člani, zdravniki, in kakor izkazuje bilanca, tudi blagajne ne trpe pri tem škoda. S tem se je dosegla razbremenitev delavskih zdravnikov, da ne pride več toliko bolnikov na enega zdravnika, ugodili so gmočnim zahtevam zdravniškega stanu, delavstvu pa se je dala priložnost, da si po svoji volji izbira pomočnike v sili. Bolniške blagajne po deželi so večinoma v slabem denarnem stanju; delavci dobivajo podporo neredno in prav tako neredno tudi zdravniki svojo plačo. Take pasivne blagajne, ki se bore z vednimi primanjkljaji, so nesposobne za najmanjši napredek; kratko malo bi jih morala sanirati država s potrebnimi prispevki. Če ima država denar, da pomaga zadolženemu uradništvu in zadolženim oficirjem, bi morala imeti tudi denar za socialne naprave, ki so delavstvu v prid.

Poleg diplomiranih zdravnikov pa imamo vsepovsod še neizprašane zdravnike, moškega in ženskega spola, ki zastoj ali proti odškodnini zdravijo ljudi, ki se jim zaupajo. To so razne osebe po deželi — zlasti slove konjačke — h katerim hodijo nevedneži kazat vodo, svojo ali odsotnih bolnikov. V neki vasi na Dolenjskem so mi kmetje pravili, da ondodna konjačka kot glavno zdravilo priporoča alkohol, češ, da daje moč. Postave to sicer prepovedujejo, toda če se taka oseba gosposki naznanja — in dotična je bila že večkrat naznanjena — jo ali oprostite, ker se ji ni moglo dokazati, da bi bila sprejemala denar, ali pa jo tako malenkostno kaznujejo, da se potem okroženemu zdravniku v pest smeje. Da pa ne bo na naše priprosto ljudstvo padla prevelika senca nevednosti, moramo povedati, da še celo v prosvitljeni Nemčiji mazaštvo mogočno cvete, in so postave zoper mazaštvo tam še pomanjkljivejše nego v Avstriji. Pravični socializem zahteva od drugih stanov dokaz usposobljenosti; tem potrebnejša je ta zahteva za stan, komur je izročeno zdravje ljudstva. Neomejena svoboda se, kakor v gospodarskem življenju, tudi tukaj ni obnesla.

Obeta se nam nov socialni zakon; od njega pričakujemo tudi v zdravstvenem oziru napredek. Toda pri nas na Kranjskem imamo računati še z žalostnim dejstvom, namreč pomanjkanjem zdravnikov po deželi. Več od dežele ustanovljenih zdravstvenih okrožij čaka že več let na svojega zdravnika. In to so večinoma okrožja s siromašnim prebivalstvom, ki bi zdravnika najbolj potrebovala. Ponekod imajo pet, šest in še več ur do prvega zdravnika. Kdor se pelje iz Ljubljane po dolenski železnici, pride do prvega zdravnika šele v Št. Vidu, še naprej od Zatičine. Še slabše je v južnih delih Kranjske. Kako težavno bo v takih okrajih poslovanje bolniških blagajn. Če se bo deželni upravi posrečilo te razmere zboljšati, ji bo zadnji hlapec v najoddaljenejši kranjski vasi lahko hvaležen.

Tobačno delavstvo.

Liberalna ljubezen do tobačnega delavstva. Ljubljanska liberalna dnevnik »Jutro« in »Slovenski Narod« se zdaj grozno prilizujeta delavstvu. Kdor čita, kar čečkajo liberalni hinavci zdaj, bi moral misliti, da ni večjih delavskih prijateljev, kakor liberalni škrici. A liberalno ljubezen kaže tale notica, ki jo je glede na tobačno delavstvo objavilo te dni »Jutro«: »Malo več obzirnosti bi morali pokazovati nekateri delavci iz tobačne tovarne na cesti vsaj napram mimoidočim ženskam. Ko izhajajo delavci iz tovarne, zavzamejo ves trotoar in kdor hodi slučajno takrat po Tržaški cesti v nasprotni smeri, mora stopiti v blato in hoditi po njem. Ne zahtevamo od delavcev, ki se cel dan mučijo v tovarni in s težkim delom služijo vsakdanji kruh, da bi se ponižno vklanjali vsakemu s trotoarja, ker taka zahteva ne bi bila pravična, ali v eni vrsti naj jih gre toliko, da se dobi na trotoarju prostora tudi za druge pasante.« Ta surovi napad kaže, kakšni delavski prijatelji da so liberalci. Mi smo že večkrat sami hodili takrat po Tržaški cesti, kadar je zapuščalo delavstvo tvornico, a ni nam bilo nikdar treba stopiti s trotoarja, ker hodi večina delavstva sredi ceste in ne po trotoarju, do katerega ima pa delavstvo ljubljanske tobačne tvornice ravno tako pravico, kakor jo imajo liberalni škrici in njih parfimiranke. Pritepeni belgrajski pustolo-

vec in ljubljanski tržni nadzornik, ki največ urejata »Jutro«, naj gledata rajši na to, da ne skočita v šmir, ker mi ne bomo trpeli, da bi taki ljudje psovali naše delavstvo. Tobačno delavstvo zdaj zopet lahko zna, kakšni njegovi prijatelji da so hinavski liberalni delavski novopečeni prijatelji in bo zato tobačno delavstvo agitiralo prav povsod proti liberalcem in proti njih časopisu. Kadar bo pa »Jutro« zopet napadlo naše delavstvo, dobi Ribnikar tak odgovor, da ga bo pomnil, to mu jamčimo!

V soboto zvečer, dne 21. t. mes., vsi na predpušno veselico našega »Podpornega društva«!

Ljubljansko krščansko socialno delavstvo.

Občni zbor skupine Jugoslovanske strokovne zveze za ljubljansko predilnico ima prvi redni občni v četrtek, dne 26. t. m., ob četrt na 7. uro zvečer v prostorih S. K. S. Z. (hotel »Union«). Na občnem zboru poročata med drugimi tudi gg. predsednik J. S. Z. dr. J. Zajc in tajnik F. Khrne. Člani in članice in tisti, ki se zanimajo za J. S. Z., pridite vsi, da se dogovorimo o nadaljnjem združevanju. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika skupine. 2. Poročilo tajnice. 3. Poročilo blagajničarke. 4. Poročilo revizorjev. 5. Volitev odbora. 6. Slučajnosti in nasveti. — Za odbor: Alojzij Lukner, t. č. predsednik skupine J. S. Z.

Somišljeniki in somišljenice v Trnovem in Krakovem, prihitite na občni zbor Gospodarskega in izobraževalnega društva za Trnovo in Krakovo, ki bo v nedeljo, 22. t. m., ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih, Konjušna ulica št. 4.

Iz ljubljanske predilnice. Naš namen je bil, nič več pisati o naših predpostavljanih. Ker nas delavstvo pa toliko časa izzivate, nas bodete izzvali, da bomo pričeli zopet najodločnejši boj proti korupciji. Že več časa nas nekatere osebe, seveda od uradništva, jako surovo obkladajo z raznimi nelepimi priimki. Posebno se pa odlikuje neki uradnik; on bi menda najraje videl, da bi delavstvo nič ne zaslužilo. Tudi računati bode potreba začeti drugače kot dosedaj, da se delavstvu ne bo vedno godila krivica. Sploh so pa pri nas nastale v toku časa take razmere, da jih ni mogoče opisati. Spijonov je v tovarni toliko, skoro več kakor uradnikov in mojstrov. Naj bi ravnateljstvo malo več pozornosti obrnilo na te tičke, ki imajo plačo ne samo svojo, poleg tega hočejo še delavstvu skrajšati zaslužek in zvečati delovni čas. Tudi se je neki uradnik pred nekaj časom izrazil, da je mislil, da bo delavstvo po novem letu bolj pametno, kakor je bilo poprej. Seveda njemu smrdijo naše organizacije: strokovno društvo in J. S. Z. Tudi ravnatelj naj bolj previdno postopa in kar zapravi z uradniki in mojstri (z nekaterimi po kavarnah in hotelih, naj rajši delavstvu zboljša že itak sramotne plače. Z novim letom smo dobili tudi nekega učenca v tovarno, pravijo da je predilniški nadpaznik. Mi pa tega ne verjamemo, dokler se bo iz notesov učil, ga mi ne pripoznamo za mojstra. Seveda je Nemec in kot tak ima tudi oliko nasproti delavstvu slabši kakor kakšen ljudožrca. Mi pa pravimo: vsi v J. S. Z. in po delavski list »Naša Moč«, potem pa naj bo Nemec ali nemčur, liberalci in tudi, če je doma iz Krakovega v Ljubljani, vse zamenjaj. Mi smo in hočemo biti organizirani, ali je Vam to prav ali ne. Vse boljše še pride in Vas hočemo pokazati pred svetom, kakršni ste. V skrajni sili je naše orožje organizacija in delavsko glasilo »Naša Moč«.

S Save-Jesenic.

Jesenic - Sava. V nedeljo zvečer, dne 22. t. m., priredi naše vrlo »Katoliško delavsko društvo« v svojem »Delavskem domu« na Savi narodno igro »Upor Bohinjcev«. Omenjamo to prireditve zato, ker poklanja pisatelj gospod Fr. S. Finžgar to igro jeseniškemu krščansko-socialnemu delavstvu. In vrhu tega bo vse naše delavce, zlasti tiste, ki so doma v Bohinju, na Bledu, v Gorjah ali sploh na Gorenjskem, zanimala njena snov. Dejanje se namreč vrši deloma v Bohinju, deloma na Bledu, in sicer o času kmečkih uporov, to je v tistem času, ko so še briksenski škofje bili lastniki blejskega grada in je blejska gosposka vladala nad lepimi gorenjskimi kraji. Oskrbniki na blej-

skem gradu so bili takrat le preradi kruti in neusmiljeni nasproti svojim podložnikom — kmetom. Zato ni čuda, da so se kmetje večkrat uprli in krvavo maščevali nad svojimi tlačitelji. In eden takih uporov nam popisuje naša igra. Vsak, kdor se zanima za zgodovino naših krajev in za življenje svojih pradedov, naj ne pozabi priti v nedeljo v »Delavski dom«. Na svidenje!

Občni zbor »Katoliškega del. društva« na Jesenicah se vrši dne 5. februarja 1911, ob pol 8. uri zvečer v »Delavskem domu« na Savi. Spored: Pozdrav in nagovor predsednika. Poročilo tajnika, blagajnika in računskih pregledovalcev. Volitev novega odbora. Slučajnosti. Pri tej priliki vabimo vse dobromisleče tovarniške delavce in delavke, da pristopijo k našemu društvu. Pri-skrbljeno je v društvu za zabavo, pa tudi za pouk, ki je dandanes vsakemu človeku, zlasti tovarniškemu delavcu, ki mora živeti in delati med tolikimi verskimi in političnimi nasprotniki, krvavo potreben. Vpiši se zato med člane, oziroma članice »Katoliškega delavskega društva«!

Na Jesenicah nam dela ljudsko štetje dosti zabave. Ko pridemo k popisovanju, nam števni komisar moli neke litanije, kar mora zapisnikar zapisovati. Vse nas vprašajo, samo to ne, ali si nemčur? Sicer moramo pripoznati, da na Jesenicah ni nika-kega pritiska, vendar marsikomu srce v hlače skoči, ko vidi, da ni rubrike nemčur. Kaj pa zdaj, ali bi bil Slovenec ali Nemec? Gotovo bi bilo tudi nekaj nemčurjev, zato svetujemo, da naj se tiska pri prihodnjem ljudskem štetju tudi rubrika Nemčur, da se ne bo več pripetilo, da bi se Slovenec vpisal za Nemca, kot se je naš Tine, ki bo z naprej nosil nemčursko ime Folta. Če bo pa nagrado za to dobil, bomo poročali. A krave na Dovjem so pa svoje dni dobro slovensko znale. Hajl Folta! Nikar ne hodi z nemščino na Dovje, ker krave ne razumejo še Heul Folta.

Jesenic. Če je kje kak kraj, ki je potreben dobrega delavskega časopisja, so gotovo najprej Jesenice. Lepo število raznih poštenih časopisov dobivamo, a treba, da prebira vsak krščansko-socialen delavec tudi »Našo Moč«. Učite se od svojih nasprotnikov, da vsak, kdor še ni naročil delavskega lista, isto stori v kratkem času ter še kakega novega naročnika pridobi. Ako vsak le nekaj stori, se število naročnikov gotovo podvoji. Ponos vsakega delavca je, da je naročen na naš list, ki prinaša podatke, ki so delavstvu v korist.

Na Savi v tovarni je v cinkarni tak mraz, da je rdečega preroka Stareta vzel ta špas. Pa Kristan bo čakal nerad pomladi, da se mu zopet kaj ovčic ne pokvari, ker tudi sodrugi komaj čakajo, kdo bo odlikovan s preroko saržo. Škoda lepe rdeče barve, ker se seli vtuje kraje.

Iz Idrije.

Volitev v bratovsko skladnico bo dne 22. prosinca, kandidatne liste dobite pri naših zaupnikih, deloma se bodo tudi razdelili po posameznih krajih. Možje, sedaj je čas, da se pomeže s sedanjim odborom, ki leži kakor mora na naših ramah, dobro naj prebere dotični listek vsak in premisli, da tako ne sme iti več dalje.

Kako vsak rudar »Naprej« plačuje, ako prav ni naročnik, naj izprevidi iz tega, da vsi plačujemo nek gotov prispevek v »rudarsko« zadrugo. Ker pa vsako leto precej preostane, zato pa roma vsako leto celo čez sto kron za »Naprej«, namesto da bi se razdelilo med reveže, gre pa za to umazano cunjo; ali ni to vnebovpijoči greh. Ako pa je rudar pri njihjem konsumu, zraven je pa osebnó naročen na »Naprej«, ga plačuje pa ravno trikrat, ker iz konsuma tudi roma veliko za tega lažnjivca.

Idrija. Pri nas je bil shod dne 15. prosinca, vršil se je v pivarni pri »Črnem orlu«, sklican je bil od gospodov, ki sovražijo vsako podivjanost, neolikanost in surovost, ki niso taki kot so ti preklicani klerikalci, ko mora biti na shodu vedno vladni zastopnik, kar pa pri teh imenitnih gospodih ni tega treba. Torej so se ga tudi nekateri naši udeležili, radoveden je bil vsak, kako se bo zvršil shod, kajti nejevolja se je polastila delavcev, ko so čitali dnevni red na plakatih, da bo, in sicer prva točka klerikalna nasilstva in šele zadnja točka rudarske razmere, torej najvažnejše, kar delavca najbolj teži in kar je treba z resnostjo vpo-

števati. Razumni in bolj prevdarni rudarji so bili takoj na jasnem, kam da pes taco moli, zato je eden stavil predlog k dnevnemu redu, da naj se izpremeni, češ naj se najprvo rudarske razmere razpravljajo in nazadnje naj gospodje pridejo na vrsto, ker delavec ne mara iti z njimi v ogenj po koštanje. Ali kaj se je zgodilo, ko je bil predlog dan na glasovanje. Začeli so dotičnega suvati, zmerjati, vlačiti, pehati sem in tje. To pa še ni bilo dosti. Ko je bil predlog odklonjen, dasi ni bilo niti polovice zanj, so pa prišli pomagati Kristan, Julče, Štraus, potem cela vrsta Koludrovcev in Boltagnov, potem neki Franko, ki pred rdečkarji vedno farogla nosi, uslužbenec Saksove tiskarne itd.; razvil se je pravcati boj in potisnjeno je bilo skozi vrata nekaj naših. Ivanu Kavčiču so vse rokave pri suknji raztrgali, eden je našega prijatelja Ivana Kavčiča s tako silo sunil v prsa, da ni dolgo prišel k sebi. Nekega drugega so vlekli pod oder, ženske, katerih je bilo nenavadno več kakor drugokrat, so pa kričale tako, kakor da bi bili v kakšnem babilonu. Ko se je nekoliko polegel mir, pričel se je shod. Prvi govornik je bil oberkmet Tavzes, drugi Kristan, Štraus, Gangl in Tiršov učenec Julče; stavili so en kup resolucij, ki pa bodo le na papirju. Novega ti modrijani niso nič povedali, s svojim moledovanjem so ti gospodje postali ravno taki, kakor tiste žene v Črni gori, ki hodijo k mrličem prepevati vedno ene in iste pesmi. Kristan je povedal, da je argentinsko meso v Ljubljano prišlo, in da je boljše, kakor je pa vol kakšnega klerikalca; potem je norčeval iz sv. spovedi na najostudnejši način. Grajal je dvornega svetnika Billeka, češ da se v vsako reč vtakne, in da naj Oswald ukroti. Rekel je, da bo »Naša Moč« pisala, kako da smo jih danes za kravatlce vun s shoda vlekli. Tavzes je pripovedoval, da res niso vzorno gospodarili. Potruditi se hočemo, da bodo delavske hišice, ki jih bo človek vesel, namesto kozjih stez bo krožila široka pot itd.; s takim moledovanjem so končali ti junaki shod. Kar je bilo, tega nismo pričakovali, da bodo ti gospodje s tako fiasko končali, kakor so na tem shodu se klavrno razšli. Po pravici je Kavčič na shodu očital liberalcem, da tako surovih ljudi še ni videl, kakor so ravno v Idriji. Gospodje pa naj dobro vedo, da ljudska volja se ne bo dala ugnati več s puhlimi frazami.

Modrijana posebne vrste je bilo slišati v nedeljo na liberalnem shodu v Idriji, ko je otrobe vezal znani Tavzes. V Idriji imamo namreč rudarsko ljudsko šolo, ki stane približno letnih 50.000 kron, katere plača erar sam, vrhu tega pa še normalno-šolsko doklado pri davkih daje, tako da je dvakrat udarjen. V to šolo pohajajo vsi otroci vprek, tudi Tavzesovi bodo hodili, in mestna občina bi morala biti vesela, da ima v svoji sredi davkoplačevalca, ki jej nosi breme, kakršno bi pristajalo njej in deželi v razmernih delih, česar nihče ne more tajiti in vsak razsoden človek radovoljno in hvaležno priznava. Zoper »nedostatke« na tej šoli pa se je pri občinski seji spravil c. kr. učitelj Pleskovič in vpričo dvornega svetnika take rabil, da ga je skrajno potrpežljivo ravnateljstvo vrglo v disciplinarno preiskavo, v kateri mu ne odide zaslužen plačilo. In glejte: Mesto da bi liberalna stranka, ki je Pleskoviča v ta precep spravila, molčala, pa pošlje Tavzesa na shod, da zagovarja prestopek, katerega bi bili drugod že zdavno primerno kaznovali. Pri tem se je obregnil seveda tudi ob kateheta Oswalda, češ, temu, ki tudi hujska, se nič ne zgodi, Pleskovič pa bo obsojen. Počasi: Kar dela Oswald s svojimi, dela v prid občine, in mi bi imeli po Tinčetovem nasvetu že davno dva milijona občinskih dolgov, ako bi ne bilo Oswalda in njegovih »podreptnikov«. Od teh dolgov bi moral plačati erar najmanj 1/10, torej ogromen znesek, za katerega mora biti rudnik hvaležen tisti stranki, ki mu ga je prihranila. In dalje: Kdaj je bilo v naših glasilih čitati toliko zabavljanja čez razne oblasti, kakor dela liberalna stranka v Idriji? Najnesramnejši napadi so bili čitati v »Narodu« na rudniško ravnateljstvo in rudniško uradništvo, kadar so pa ti značajniki potrebovali glas in pomoč dvornega svetnika, pa so na vse pozabili in kakor ponižni kužki okoli ravnateljstva beračili. Kavarna, čitalnica, knjižnica, ljudska kuhinja so sami libe-

ralni projekti, ki merijo samo na žep rudniškega ravnateljstva v prid svoji stranki in v škodo ostalim davkoplačevalcem. Ako je potem katehet Oswald na strani nasprotne stranke, stori samo svojo dolžnost, ker kot hišni posestnik in davkoplačevalec ne pripušča, da bi se sipalo z denarjem, kakor se je pri realnem dolgu v višini okroglih 500.000 kron, od katerih odpade v teku let 300.000 nepotrebnih obresti, katere bo po večini erar poravnal. — Kdo ve, ali bi molčal Tavzesov šef, ako bi mu tako zagodel kakor Pleskovič? Pri tej priliki smo se spomnili na dogodek, ki se je vršil pred 2. letoma; kdor Idrijo pozna, ve, da imamo celo vrsto leseno-ometanih hiš, ki niso drugega kakor gnezdišča jetike in največja nevarnost za požar, vrhutega pa še proti določam stavbenega reda. Da se temu odpomore, je mestno županstvo prepovedalo graditi dvema posestnikoma, ki sta hotela postaviti dvojje takih hiš. In tudi proti temu je Tavzes zabavljaj in hujskal, dasi je bil ukrep strogo v smislu zakona in v varstvo someščanov. Morebiti pa je Tavzes to zato storil, ker sam v taki bajti stanuje, da bi jo lahko glavarstvo prepovedalo. — Takemu hujskanju se seveda ne bode čudil, kdor prečita naslednji slučaj. Pri nas imamo komite za povzdigo čipk, tečaja, v katerem je enajst članov različnega mišljenja in nima komite nikake politične tendence. Ker pa so trije udi podpisali znani rekurz zoper mestni proračun in je taisto storilo tudi rudniško ravnateljstvo, pa se je čutil načelnik društva za sirotinsko skrb, ki je tudi ud komiteja, užaljenega, ker se je v prizivu rekuriralo tudi proti povišanju podpore za njegovo društvo, dasi mu je do grla zadolžena občina že sedaj prispevala z 2000 kronami. — Brez vseh dokazov je obdolžil komite, češ, da je rekurz izšel iz njegove srede, dasi večina članov o vsem ni imela niti pojma in pri sejah o tem ni bilo nobenega govora. Da, še več! Naši pristaši so za imenovano društvo prispevali z ustanovnin 200 K, medtem ko plačujejo društvu veliko bližje stoječe osebe mesečnih — 30 vinarjev. Ako je torej že inteligenca pri liberalcih taka, potem tudi od ljudi, ki v pivarni na shode hodijo, ne moremo boljšega pričakovati.

Idrija. Malo botego imenuje nekda v Idriji bivši debeli Tonček naše Krščansko gospodarsko društvo in vendar je imelo to društvo v letu 1910. 264.764 K 29 vin. prometa, torej 15.924 K 16 vin. več kakor v letu 1909. Dobička ima v letu 1910. 7810 K 03 vinarje, ki se bo lahko razdelil med člane, ako bodo to zahtevali na občnem zboru, 6 odstotna dividenda ter 5 odstotne obresti od celih vplačanih deležev in še vseeno bo narasel rezervni zaklad za 1060 K 68 vin. Torej taka je naša botega, kar pa Tončkova ni ni ne bo dala toliko dividende, dokler bo on pri njej vladal. Letos je že splošna govorica, da mokrachi ne bodo nič dividende dali iz njih konsuma, ker sta, namreč vsaj rečeno, njim zmrznila pred dvema mesecema, ko še hudega mraza ni bilo, pri Sv. Luciji dva vagona krompirja, kar znese, kakršna mu je bila takrat cena, 1800 K, torej toliko je njim ostalo za razdeliti za dividendo, če bi ne bil krompir zmrznil. Pa naj še kdo reče, katera botega je boljša, ali naša, ko daje vsako leto 6 odstotno dividendo, ali Kristanova, ko največkrat s krompirjem vred zmrzne.

Iz Idrije. Dne 15. t. m. so se popolnoma pokazali mokrachi ljudske prijatelje. Popoldne ob eni uri je bil občni zbor Pogrebnege društva sv. Jožefa. Ko je prišlo do volitve društvenih revizorjev, predlaga neki popolnoma nepristranski član, da se izvolijo novi revizorji, seveda zmožni, ker po njegovem mnenju ni potreba, da bi vedno le eni služili. Socialni demokratje so vpili, da ne, da naj le bodo še naprej stari, seveda, ker so bili sami socialni demokratje in ker imajo nagrado vsak po 20 kron. Ker ni prišlo do sporazumljenja, predlaga član Jakob Kaučič: »Ker vidim, da se tu gre socialnim demokratom le za kronice, pa jaz predlagam, da ako se naznanijo trije člani, seveda zmožni, pa da pregledujejo račune za leto 1911. zastonj, tistih 60 kron, ki jih dobe revizorji, pa dobe stariši za umrlimi otroci vsak po eno krono več kakor navadno.« Socialni demokratje pa le upijejo, da ne tako, le stari morajo biti, in sicer plačani, a vseeno ni njim nič pomagalo, ogla-

sili so se naši trije možje, in sicer: Leopold Lapajne, računovodja Kršč. gosp. dr., Ivan Kenda, paznik in Jos. Modrijan, paznik. Tako so se pokazali ljudske prijatelje socialni demokratje, ki so hoteli le kronice obdržati.

Oklic idrijskim rudarjem. Rudarji, volilci bratovske skladnice! Spominjamo se Vaših pritožb proti sedanjemu odboru bratovske skladnice, kako drago smo in še plačujemo slanino v bratovski skladnici oziroma »cajgkamri«, ki se deli brez dobička in ki ne plačujemo niti vinarja od določenih prostorov in vendar plačujemo navadno dražje slanino, kakor pri navadnih privatnih trgovcih, ki morajo odrajtovati hišni davek, vplačevati za pravico, da jo smejo razprodajati in vrhutega še iskati dobiček, da zamorejo živeti in vendar dobivamo navadno pri trgovcih slanino ceneje kakor v bratovski skladnici. — Dokazano je, da zabranjujejo svojim sotovarišem rudarjem od podpor pri bratovski skladnici, do katerih imamo pravico. — Spominjajte se sami preteklosti, in vedeli boste, kaj je Vaša dolžnost. Sedaj je čas, ko lahko odpravimo te zlobne krivice in sicer s tem, da izvolimo boljše možje, ki bodo zastopali naše rudarske interese v naš blagor. Raditega Vam priporočamo naslednje možje, ki so tu na drugi strani zabeleženi. — Rudarji.

Prometna zveza.

Naj v miru počivajo: Zofija Huber, Jože Cousevar, Jože Antlej, Alojzija Wehovsky, Dunaj; Julija Mofl, Komotau; Franc Malovani, Hutteldorf; Leopold Honeder, Icling; Jože Riegler, Leobersdorf; Leopold Atzmüller, Floridsdorf; Rihard Bauer, Dunajsko Novomesto; Terezija Bauer, Aspang; Roza Bertold in Franc Mertl, Linc. — Vsak član pogrebnege sklada plača torej poleg članarine še 65 vinarjev za imenovane umrle.

Družinski večer skupine Ljubljana se je prav vrlo obnesel. Prostorna dvorana Rokodelskega doma je bila natlačeno polna članov, njih družin in prijateljev Prometne zveze. Smelo povdarimo, da smo se imenitno zabavali. Kvartet pevskega zbora kršč. rok. pomočnikov je z neenako preciznostjo prednašal vrsto lepih pesmi. In kdor pa ne poslušaj rad mili, krasni tenor gosp. Bajdeta, ni ga takega. Gospod Ložar pa bi gostom najbolj ustregel, ko bi z njegovimi nedosegljivo humorističnimi kupletii sploh ne bil prenehal. Gospoda Vrančiča »Kmet in avtomat« pa ni bila samo večeru primerna igra, ampak tudi povod nenehajočemu, neprisiljenemu smehu. Dobro, da je zamudil vlak, da se bomo še večkrat smejali njegovemu dobremu humorju. Vsem, ki so naš z svojo požrtvovalnostjo razveseljevali, kakor tudi vsem cenjenim obiskovalcem — našim prijateljem najsrčnejša zahvala.

Osebnost. Postajni blagajničar, gospod nadrevident Oskar Szillich je nastopil daljši dopust, po katerem prestopi v zasluženi pokoj. Ne bomo mu darovali rdečih rož, pač pa ga zagotovimo, da ga spremljajo naše odkritosrčne vroče želje, naj bridko zaslužen, pokojnino uživa mnogo let zdrav, čvrst in vesel kakor je bil vedno v službi — tudi v najnapornejših položajih. Bog ga živi mnoga leta!

Giblji se. Tovariši c. kr. drž. železnice so sestavili velevažne zahteve, katere so pred kratkim izročili naši gospodje poslanci tržaški direkciji v uvaževanje in ugodenje. Seveda s tem lonce še ni ubit, treba bo še veliko udarcev in prepričani smo, da naši pogumni pionirji na jugu z svojimi mahljaji ne bodo nehali. Saj naborno polje je veliko; če se vsi združijo, jim bode delo lahko. V prihodnjih številkah »Naše Moči« objavimo besedilo zahtev, ki so predložene direkciji v Trstu.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo »Naša moč«. Čim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

Vaše zdravje

dosežete! Vaša slabost in bolečine izginejo. Vaše oči, živci, mišice, kite se ojačajo, Vaše spanje postane zdravo, Vaša dobra počutnost se zopet vrne, ako vporabljate pristni Feller-jev fluid s znamko „Elsafluid“. Dvanajstotnica za poizkušnjo 5 kron franko. Izdeljuje le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 16 (Hrvatsko.)

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z nec mejeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakem odbitku,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4 50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip
Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki:
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg
pri Borovni.; Karol Kauschegg, veleposest.
v Ljubljani; Matija Kolr, stolni dekan v
Ljubljani; Ivan Krečar, svetnik trg. in
obr. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; Fran
Lesković, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; Ivan Pollak m., tov.; Karol
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Simetelka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Poročni prstani

močni v zlatu, na trpežnosti ne-
prekosljivi, 1 par 7K naprej v mod.
fasonah, graviranje brezplačno.

FR. ČUDEN, Ljubljana

urar in trgovec

samo Prešernova ulica št. 1.

Največja zaloga stenskih ur.
Ceniki zastoni tudi po pošti.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. MERŠOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z mednim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo
zalogo izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Novosti

v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zaslopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1

Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

P red škojfo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spesujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Sladin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica
30 vin.
Posiljalni prašek, proti ogni-
vanju otrok in proti p teniu
nog, škatljica 50 vin., 6 škatlic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oces, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 4 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K
Trpotčev sok, izvrstlen pripo-
moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
dici (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 kr. 60 vin.

Dežnike in solnčnike

domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škojfo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem

Štefan Nagy

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo
6 dni!

Samo
6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (šifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna p'sarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKA
POSOJILNICA“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

IVAN JAK IN SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

